

successoribus ejus nostrum palatium, diadema capitis lapillis pretiosis et gemmis intextum, epomidem quæ collum cingat, chlamydem purpuream, coccineam tunicam, et omnia regia vestimenta, ephippia quibus equi regii insternuntur, sceptræ, et reliqua imperii ornamenta, et gloriam omnem meæ potestatis. Eos autem qui in elerum Romanum allecti sunt, ornari jubemus iisdem quibus senatus noster vestimentis, [(a) lego παραπλησίως] equos vehi, albis vestibus tegi. Ita et calceos eorum fieri ex pannis albis, et eum qui lectus sit clericus a nemine impediri posse, quominus sit senator. Quando vero coronam auream Pater meus sanctus Sylvester qua est humilitate et moderatione respuit, hæc ornamenta quæ sanctam resurrectionem et superillustrem locum significant [lego και την ἁγίαν] sancto ejus capiti imposuimus. Nos stratoris officium obeuntes, et frena ejus equi tenentes, ex aula palatii exivimus, reverentia et metu domini mei sancti Petri. Maxime autem utile et amicum Deo esse duximus cedere urbe Roma, et omnibus Occidentis locis ac urbibus sanctissimo papæ, et robur imperii transferre ad Ortum, et capere Byzantium urbem optimo sub sole situ, et eo sedem imperii ponere; iniquum existimantes ut imperator in eo loco summam potestatem habeat, ubi Christianæ fidei cœlitus principium nobis fuit. Cum hæc manu propria scripserimus, et reliquiis domini mei Petri imposuerimus, jusjurandum damus, non modo nos servaturos quæ sanximus, verum et nostros successores, ut sancte ac religiose servent, obstringimus, idque, jurati patri nostro papæ, et successoribus ejus pollicemur.

ἡμίτερον παλάτιον, τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διάδημα ἐκ λίθων τιμίων καὶ μαργάρων συγκεϊμένον, τὸ κυκλοῦν τὴν τράχηλον ὀμοφόριον, τὴν πορφύραν χλαμύδα, τὴν κόκκιον χιτῶνα, καὶ πάντα τὰ βασιλικά ἐνδύματα, τὰ τῶν βασιλικῶν ἵππων ἀξιώματα, τὰ σκῆπτρα, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς βασιλείας κοσμήματα, καὶ τὴν δόξαν ἅπασαν τῆς ἡμῶν ἐξουσίας· τοὺς δὲ τῷ κλήρῳ τῆς ἁγιωτάτης Ῥώμης κατελεγεμένους, κοσμεῖσθαι κελεύομεν παραπλησίως τῇ συγκλήτῳ ἡμῶν ἐνδύμασιν, ἵπποις ἐποχομένους, ὀδόντας περιεπιμένους λευκάς. Ὡς δὲ καὶ τὰ ὑποδήματα τούτων ὀθονίων εἶναι πεποιμένα λευκῶν, καὶ ὅς ἂν αἰροῖτο κληρικὸς, ἐκ τῆς ἡμῶν συγκλήτου γενέσθαι τούτου πρὸς τινὸς μηδαμῶς ἐξουθενῆσαι. Ὅτι γε μὴν τὴν ἐκ χρυσοῦ στεφάνην φρονήματος μετριότητι ὁ πατήρ μου ὁ ἅγιος Σιλβέστρος παρατεῖται, ταῦτά τοι τὴν ὑπὲρλαμπρον χάρον σημαίνοντα τὴν ἁγίαν ἀνάστασιν. τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ αὐτοῦ ἰδίαις χερσὶν ἐπέθηκεμεν. Ἡμεῖς στρατῶρος ὄφφικιον ὑπελθόντες, καὶ τὰ χαλινὰ τοῦ ἵππου αὐτοῦ κατεχόντες, τῆς αὐτῆς τῶν ἱερῶν αὐτοῦ ἐξέμεν ἀνακτόρων, αἰδοί καὶ φόβῳ τοῦ κυρίου μου τοῦ ἁγίου συνεχόμενοι Ἡέτρον τῶν χρησίμων τῆς κοιμῆ καὶ θεοφίλων νενομίκαμεν, ἐσπῆναι μὲν τῆς πόλεως Ῥώμης, καὶ ἰων δυτικῶν ἀπάντων χωρῶν τε καὶ πόλεων τῷ ἁγιωτάτῳ πάππῳ, τὸ δὲ τῆς βασιλείας κράτος πρὸς τὰ τῆς ἐώας μέρη μετενεγκεῖν, καὶ τὴν ἐν καλλίστῳ τῶν ὑπὲρ ἡλίου τοῦ βύζαντος πόλιν καταλαβεῖν, καὶ ἐν αὐτῇ ἰδρύσασθαι τὰ βασίλεια, ἀδικον οὐκ ἐθέτες ἐξουσίαν ἔχειν τὸ ἐπὶ γῆς βασίλειά, ἐνθα καὶ ἐρχῆ τῆς τῶν χριστιανῶν θρησκείας ἐκ τῶν οὐρανῶν ὑπέβηεν ἡμῖν. Ταῦτα ταῖς ἰδίαις χερσὶ γράψαντες, καὶ τῷ νεκρῷ τοῦ κυρίου μου ἐπιθέμενοι Πέτρον, πιστεῖς ἐνόρκους ποιούμεθα, οὐ μὴν ὁλως παραθεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἡμίτερον δεξαμένοις κράτος φυλάττειν ἀπαράραυστα παρεγγυώμεθα πρὸς τὸν πατέρα ἡμῶν πάππαν, καὶ τοὺς αὐτοῦ διαδόχους.

(a) Emendationes hæc sunt interpretis Bulengeri.

CONSTANTINI IMPERATORIS EPISTOLIUM AD UNIVERSI ORBIS CHRISTIANOS.

(Vide hoc Epistolum et quod de eo dictum est ad epistolam fictitiam Hieronymi ad Eustochium, *Patrologiæ* tom. XXX, col. 220.)

II C. MAII VICTORINI DE MACHABÆIS POEMA.

(Hoc poema dedimus inter opera S. Hilarii, Arelatensis episcopi, tom. XLIX *Patrol.*, ubi videsis.)

AD TOMUM XIII.

I CARMEN DAMASO PAPÆ ASCRIPTUM

Hoc carmen non reperitur in Bibliothecis ante nostram editis. Datum est primum luoi a diligentissimis bibliographis Miller et Aubenas (a) cum quibusdam observationibus ad nostrum tom. XIII. Id eruerunt e Manuscripto Sangermanensis bibliothecæ ubi latebat. In initiali folio legitur, manu recentis scriptum: Horum versuum auctor creditur sanctus Damasus pont. maximus, minime tamen genuinitatem opusculi asserere præsolemus.

(a) *Revue de Bibliographie*, août 1845.

INCIPIIT CARMEN

Nec meminisse moror præconia clara Chrysanti,
 Quem merito mundus famosa laude frequentat.
 Hunc igitur genitor florentem tempore ^a proto,
 Tradidit in vestem rhetorum (sic) sub sorte magistris,
 Ut puer indolis (sic) librorum d sceret artes
 Quas mundana colit stolido sapientia sensu.
 Qui fuit ut fertur donatus mente sagaci,
 Ardens ingenio et prudens, ac pectore pubes.
 Post hæc inlustris cum sacra volu mina lector
 Auribus hausisset cœlesti grammate scripta,
 Prætinus antiquæ contemnens dogmata sectæ,
 Falso veterarum calcavit frivola legum,
 Et dicto citius nactus rudimenta fidei
 Flagitium sceleris baptismi deluit unda.
 Mox publice Christum paganis prædicat ultro
 Dira superbarum spernens tormenta minarum.
 Tum genitor sobolem, naturæ jura resolvens,
 Truserat in tenebras conclusi carceris atras
 Magnopere metuens fisci decreta nefandi;
 Insuper et capital tremulus formidat acerbum.
 Sed cum mens juvenis ferret tormenta libenter,
 Mox aliam genitor concinnans machina (sic) scenam
 Lubrica mundanis admovit gaudia pompis,
 Serica purpureis præbens velamina peplos
 Quæ moritura facit festo vi cere bombix,
 Induit egregium pretiosa et veste nitente.
 Tunc jussu patris convivia larga puellæ
 Deliciasque ferunt epulis luxusque culinæ
 Vestibus ornata variis et fronte venusta,
 Tælibus ut pompis miles mollesceret audax
 Ferrea quis ^b crebro cædunt ^c præcordia virum ^d.
 Sed tamen armatus Christi testudine tyro
 Oscula virginis despexit lubrica labris,
 Nec penetrare sinit stupuerunt spicula pectus;
 Sed procul excussit jaculatas fraude sagittas.
 Non secus ut cecinit sponsali carmine vates
 Dulcia sed Christi leniscunt labra labe lis,
 Mellea tunc roseis nigrescunt labra labellis.
 Venit ad extremum virgo certamen adulta,
 Daria vestalis formosa fronte rubescens,
 Aurea cum glaucis quam comit lunula gemmis.
 Niditur hæc juvenem muneris (sic) constringere nexu
 Quatinus ad thalami flectat connubia mentem.
 Hæc salerata fuit facundis freta loquelis,
 Denique disertis stupuerunt forte magistri
 Virginis ingenium biblorum fame sultum;
 Nempe tenax scripti fuerat veloxque legendi.
 Sed secus everfit fortunæ casus opacæ.
 Dum pius obposuit fati contraria fata,
 Daria quæ dudum servabat numina Vestæ,
 Credidit Altitrono cœli qui scepra gubernat
 Facundis virgo verbis conversa Chrysanti.
 Tunc simulata thori flagunt consortia fata,
 Moribus et castis vivunt concorditer ambo,
 Ut spurcum penitus vitarent pectore nævum

^a Pour πρώτῳ, que le poëte a latinisé. MILL. et AUB.

^b Pour quos c'est-à-dire quibus. MILL. et AUB.

- A Et maculam ventris pullam de corde fugassent.
 Post hæc baptismi sacratis tingitur undis
 Quatinus exuvias spoliaret mente vetostas
 Et nova de liquido sumatur gurgite lodix.
 Tum virgo veterum sprevit documenta librorum
 Et sequitur Christi quadratis dogmata biblis.
 Quis poterit vulgi tantas numerare catervas
 Quantis exemplis egerunt credere Christo?
 Traditur idcirco pœnis torquendus acerbis
 Septuaginta viris (sic) quem denso milite servant
 Herculis in fano ni forsân thura litaret.
 Tunc miles cœpit dirus vexare negantem
 Athletam Domini fretum virtute superna,
 Udis et crudis nervorum nexibus angens
 Torrida flammantis laturum caumata solis.
- B Sed puncto citius laxantur lora lacertis
 Omnipotente Deo restes solvente nefandos.
 Ecce sudes iterum cipporum vincula cludunt
 Cruraque cum rigidis nectebant turgida lignis.
 Extemplo cippum fin lit Regnator olympi
 Quavis hunc solidi cecata mente ligarent.
 Lotia tunc lictor crudelis spargere jussit
 Sacros humectans artus fetore putenti:
 Qui liquor, ut dicunt, atrum fantasma fugabat
 Dum vernam Domini sperat nicromantia fretum,
 Sed putor ambrosiam flagrabat neclare suavi.
 Exin tortores bucula de globo rebysa (sic)
 Mandant ut crudo stringantur tergo membra
 Marthyris ardentem passuri lumine solem.
 Torrida sed Titan compressit fulmina ferveus
- C Ut nulla insontis ferunt incendia membra;
 Tumque reciproca concludunt ergastula sanctam;
 Arta catenarum constringunt vincla lacertos,
 Necnon et collum nectunt cum cruce gemello.
 Ecce repente pius nodatos arborer artus;
 Eripit et chalibis mox stricta ligamina rumpit.
 Porro cum sanctum nodoso vimine miles
 Cederet infaustus rubro qui sanguine gaudet.
 Sed mirum dictu sceptrorum flagra beatus
 Ictibus argutis martyr non sensit acerba.
 Quin immo ut plumæ mol'escunt vimina (sic) sancto
 Ceu viridis lentescit lene papyrus in amne,
 Claudius insignis compunctus credi lit ultro
 Septuaginta viros convertens dogmate claro
 Fecit baptismi purgari gurgite mersos;
- D Quapropter rubro perfusus sanguinis ostro
 Miles Ada ethereum faustus perduxit olympum
 Quos simul obstruxit felix spelunca sepultos
 Lucida perpetuæ visuros præmia vitæ.
 His convexa poli merito lustrantibus alto
 Daria cum duro patitur tormenta Chrysanto.
 Impiger ast ille strictus molimine ferri
 Truditur in tenebras laturus carceris atrus
 Lurida quo putidis fluxerunt stercora criptis;
 Nectæe sed fœtor cedit ceu luce latebræ.
 Traditur interea et sceleratis Daria scortis
 Prostibulum mechæ penetrans sine crimine sevo.

^c Lisez cædunt. MILL. et AUB.

^d Pour virorum: mais il y a une faute de quantité. MILL. et AUB.

Sed leo de claustris rugibundus mittitur arctis
 Virgineos artus tutos servare puellæ.
 Si quis quam cuperet sacrum temerare pudorem
 Gestibus obscenis contractans corpus honestum
 Arcam ceu quondam probrosus contigit Oza,
 Protinus oppeteret confusus fronte petulcus
 Rictibus et rabidi conrosus dente leonis
 Ultricem pœnam sentiret morte ferina.

A Tunc demum Augusti qui Romæ regna regebat
 Decreto rubras sumpserunt morte coronas,
 Et simul in cripta pausant Sabulone sepulti
 Quos simul in vita vexavit pœna cruenta.
 Credimus ut faustis glomeratos jure dehiscet
 De gremio tumuli cum tellus sponte dehiscet.
 Et genus humanum tumbis emerserit atris
 Suscitet ad requiem mundum dunc laxat habenis.

DISSERTATIO HISTORICA DE DAMASO ET LAURENTIO,

VEL

DAMASUS ET LAURENTIUS

HISPANIS ASSERTI ET VINDICATI,

Auctore FR. PEREZIO BAYERO, presbytero Valentino Romæ 1756.

EPISTOLA DEDICATORIA.

Illustrissimo atque ornatissimo viro D. D. Joanni Francisco Gaonæ Portocarrerio, etc., comiti Vallis-Paradis, militiæ Calatravensis equiti, Ferdinandi VI, Hispaniarum regis catholici, in Indiarum senatu consiliario, summoque regii census administro, etc., etc. Franciscus Perezus Bayerius, felicitatem.

Quod tibi quidquid hoc est laboris nostri nuncupatum optaverim, comes illustrissime, non tam officium quam excusatio videri potest. Cum enim eorum quæ a clementissimo rege vereque Hispaniæ nostræ parente Ferdinando VI procuranda mihi in itinere Italico præscripta sunt, atque adeo totius negotii otiique nostri ratio suo demum tempore tibi reddenda sit, erunt fortasse qui, ubi me ad hæc studia divertisse viderint, ab animo sibi male conscio, judicis occupantæ gratiæ, potius quam ab officioso cliente, Mæcenatis optimi de-merendi studi, munus istud profectum putent. Et quidem cum vana horum judicia atque importunitatem non semel initio prævidissem, parum abluit quin, abjecto scribendi consilio, publicam ego nostratum causam ob privatæ reprehensionis timorem desererem. Verum quidni potius, tricis apinisque his spretis, ab optimo, patrique decoris amantissimo principe, te præsertim patrono, paucorum mihi mensium inducias pollicerer, non ut eas ignavo in otio traderem, sed ut veterem avitamque Hispaniæ nostræ gloriam, quam ab Italis quibusdam magni nominis scriptoribus ereptum iri noveram, eidem, si fieri posset, restituerem? Aut quo pacto si inclinate ac prope jacenti Hispanorum causæ cum eam erigi a me utinque posse sperarem, suppetias ferre neglexissem, non ego patriam prodidisse dicendus essem? Jam vero eo loco ac discrimine Hispanorum sententiam, quæ tot retro sæculis Damasum et Laurentium populares ipsorum fecerat, versari, tute ipse fatebere, comes illustrissime, cum videris ab anno 1741, quo nova opinio utrumque Romanis civibus ascribens in vulgus primum emissa fuit, tot viros eximios, editis certatim libris veteri illi profigandæ conjuræ, non jam quasi de re dubia aut probabili in utramque partem disputantes, sed causam pro Romanis dictam, remque omnino demonstratam esse asserentes. Num vero meliora deinceps Hispani sperare debeamus, nostrum non providere modo, sed ne conicere quidem est. Licet enim non iis tantum quibus opusculum istud examinandum publice demandatum fuit, sed quibus ipse pridem legendum privatim tradideram, summis profecto viris, rationes et conjecturas nostras pro Damasum et Laurentium Hispaniæ asserendis non vulgariter probari videam, in eo quidem ut magis illorum humanitas mihi perspecta est, ita plus vereor ne quid ab ipsis voluntati potius quam judicio tribuatur. Verum cum eosdem tamen integerrimos atque incorruptissimos noverim, quorum proinde citra insignem injuriam nemo contra quam senserint judicium protulisse suspicari audeat, non obscura mihi spes affulget fieri tandem posse ut eo præsidio fultæ rationes nostræ tandem sustineant adversariorum impetum, dum Hispaniæ scriptorum cohors, quam nobis auxilio futuram speramus, æquiore loco pugnam capessere deque summa rerum acie cum hoste decertare valeat. Sane uti unus ego, si cum tot viris strenuissimis congredi ad me reciperem, Plautino illo palæstrione confidentior habendus essem; ita si aliorum qui ab Hispanis stare videntur, validissimo agmine stipatus, certamen detrectarem, et illis injurius, et merito mortalium omnium audirem ignavissimus. Sed et illud me ut scriberem compulit, comes illustrissime, quod cum non ita pridem superstitum in urbe Hispanici nominis monumentorum Collectionem absolvissem, in qua ccc circiter illustrium gentis nostræ virorum imagines, elogia, et gentilitia stemmata totidem grandioribus chartis, quantum fieri potuit, accurate atque elegantissime expressa conspiciuntur, eo videlicet consilio ut e regione sepulchralis cujusque tituli patria genusque ac dignitas eorum, tum res ab iislem præclare gestæ summatione indicentur, vel Damasum Laurentiumque, quibus primus omnium in ea Collectione locus a nobis attributus fuerat, Hispanos esse ostendere, vel, quod turpissimum foret, eosdem gradu dejectos planeque exauctoratos dimittere necesse erat. Jam verocum mihi ad manus essent rationes quibus adversariorum argumentis non improbabilius occurrî possu sperarem, quam ego non apud Hispanos modo, sed et apud externos quosque contraherem ignominia labe, si segne atque inonestum otium pulcherrimo labori prætulissem!

Hæc autem eo a me consilio, atque illorum occasione dicta sunt, comes illustrissime, si qui forsitan nostrum quidquid hoc est muneris prætexendæ potius excusationis, quam officii causa nomini tuo consecratum putant; de te enim cum propria atque avita benignitas, tum perpetuum illud, quod res patrias propensissime tueis atque ornas, studium longe aliter ut sentiam faciunt. Licet enim mihi ut te præsentem præsens alloquerer ad hanc diem datum non fuerit, non sum nescius tamen quam peramanter litteras earumque cultores amplectaris, quamque animo inflexum sedeat liberales artes ac disciplinas apud nostrates amplificandi consilium. Atque hanc quidem inter egregias tuas laudes præcipuam, non modo in hac urbium principe Roma, sed ubivis gentium celebrari cum mihi gratissimum est; tum vero illud longe gratius fuit, ac jucundius,